

Katsaus hallintoneuvostolle 3/2016 – tarkastelujakso 10.6.–13.10.2016**1 Yleiskuva Sitrasta**

Sitran kansainvälisistä huippuasiantuntijoista koostuva [Advisory panel](#) kokoontui 27.–28. kesäkuuta arviomaan globaaleja kehityssuuntia ja niiden mahdollisia heijastusvaikutuksia Sitran tulevaisuustyöhön. Yhdeksi suureksi teemaksi nousi eristäytymispolitiikan leviäminen länsimaissa ja sen mahdolliset seuraukset kansainväliseen yhteistyöhön. Keskustelun ajankohtaisuutta alleviivasi Britannian tuore kansanäänestys, jonka seurauksena maa eroaa Euroopan unionista.

Asiantuntijapaneeli arvioi, että tähän mennessä poliittisen valtavirran ajatteluna on ollut globaalin yhteistyön, kuten kansainvälisten kauppasuhteiden tai puolustusyhteistyön, tiivistäminen. Nyt suunta näyttää kääntyneen, joista merkittävimmät esimerkit ovat edellä mainittu *Brexit* ja Yhdysvaltain presidentinvaalien retoriikka.

Siitä huolimatta länsimaisia yhteiskuntia ravistelevat haasteet ovat mitä suurimmassa määrin globaaleja ilmiöitä. Jotta Suomi voisi vastata näihin haasteisiin ja olla parhaassa tapauksessa edelläkävijä, tulisi meidän pystyä ennakoimaan aiempaa paremmin yhteiskuntamme kehitystä globaalissa muuttavassa ympäristössä.

Suuret muutokset toimivat vahvasti katalysaattorina, kun lähdimme Sitrassa yhdessä kumppaniverkoston kanssa työstämään maailman ensimmäistä [kansallisista kiertotalouden tiekarttaa](#). Tiekartta aloittaa uudenlaisten ratkaisujen luomisen, joita Suomi tarjoaa ilmastonmuutoksen, luonnonvarojen hupenemisen ja kaupungistumisen haastamalle maailmalle. Kiertotalouden ensimmäiset ratkaisut perustuvat Suomen perinteisiin vahvuusalueisiin ja täten voisivat tarjota kymmeniä tuhansia uusia työpaikkoja sekä vuosittain miljardien eurojen arvonlisän. Tiekarttaa tehtiin laajassa yhteistyössä lukuisten tahojen, kuten eri ministeriöiden, muiden tärkeiden sidosryhmien kuin yksittäisten suomalaistenkin kanssa: työhön osallistui yli tuhat ihmistä.

Laajan rakenteellisen uudistuksen tarpeeseen olemme pyrkineet vastaamaan myös *Uudistumiskyky*-teemallamme, jonka *Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus*-avainalueella tehty työ ylitti tarkastelujaksolla kaikki odotukset. Kesäkuussa STM päätti, että Sitran palvelupaketit tulevat olemaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus- ja raportointivälineenä kansallisesti vuodesta 2019 alkaen. Palvelupakettien nimellä kulkeneen mallin myötä sote-järjestelmää voidaan ohjata ja raportoida yhteismitallisesti.

Myös hyvinvoinnin uusille rahoitusmalleille on Suomessa suuri tilaus. Sitra on tehnyt uraauurtavaa työtä tuodessaan [Vaikuttavuusinvestoimisen](#) Suomeen. Viime vuoden lopulla julkistettu Suomen ja Pohjoismaiden ensimmäinen SIB (*Social Impact Bond*)-hanke edistää työhyvinvointia julkisella sektorilla. Toinen, tänä syksynä käynnistyvä SIB tähtää maahanmuuttajien nopeampaan työllistymiseen ja kotoutumiseen.

Näistä ja muista Sitran keskeisistä tekemisistä tarkemmin raportoituna Toimintokohtaiset katsaukset osiossa tarkastelujaksona 10.6.–13.10.2016.

2 Toimintokohtaiset katsaukset

2.1 Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta – teema

Sitran teema *Resurssiviisas ja hiilineutraali yhteiskunta* -teema luo edellytyksiä resurssiviisaalle ja hiilineutraalille yhteiskunnalle sekä sitä edistävälle liiketoiminnalle. Teeman avainalueet edistävät hankkeiden ja projektien kautta edellä mainittua päämäärää. Avainalueiden määrä kasvoi elokuussa kahdesta kolmeen, kun *Resurssiviisas kansalainen* -avainalue aloitti työnsä, ja väheni syyskuussa takaisin kahteen, kun *Hiilineutraali teollisuus* -avainalue sai työnsä päätökseen.

Kesäkuun alussa julkistimme *Climate Analytics* -yhtiön laatiman [selvityksen](#), jonka mukaan Suomi ei yllä Pariisin ilmastotavoitteisiin nykyisillä päästösitoumuksilla. Selvitys myös korosti, että myös EU:n päästötavoitteiden kunnianhimosoaa pitää nostaa selvästi nykyisestä. Tämä edellyttää hallitukselta entistä kunnianhimoisempaa energia- ja ilmastostrategiaa. Nopea päästöjen vähentäminen säästää rahaa, sillä se kohtuullistaa myöhemmin tarvittavia, suuria ja kalliita päästöleikkauksia. Lisäksi globaali cleantech-markkina on merkittävä taloudellisen kasvun lähde.

Kiertotalouden kuluttajälähtöiset liiketoimintamallit -avainalueen työ keskittyi tarkastelujaksolla pitkälti maailman ensimmäisen [kansallisen kiertotalouden tiekartan](#) luomiseen Suomeen. Tiekarttaa tehtiin laajassa yhteistyössä lukuisten tahojen, kuten eri ministeriöiden, muiden tärkeiden sidosryhmien kuin yksittäisten suomalaistenkin kanssa: työhön osallistui yli tuhat ihmistä.

Tiekartta julkistettiin 21. syyskuuta ja se sai huomiota maan suurimmissa uutismedioissa. Kiertotalouden ensimmäiset ratkaisut perustuvat Suomen perinteisiin vahvuusalueisiin ja täten voisivat tarjota tuhansia uusia työpaikkoja sekä vuosittain miljardien eurojen arvonlisän.

Tiekartta on yksi askel kohti tavoitetta tehdä Suomesta kiertotalouden kärkimaa. Tavoitteen toteuttamiseksi Sitra on myös jatkanut tarkastelujaksolla kiertotalouden mittavan kansainvälisen konferenssin valmisteluja. Sitran järjestämä [World Circular Economy Forum](#) esittelee Helsingissä kesäkuussa 2017 maailman parhaat kiertotalouden ratkaisut niin yritys-elämälle, kaupungeille, hallinnon edustajille kuin tiede-elämällekin. Sitra järjestää tapahtumaa yhteistyössä muun muassa Pohjoismaiden ministerineuvoston, ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön sekä useiden kansainvälisten yhteistyökumppaneiden, kuten UNEPin, Maailman resurssifoorumin ja Euroopan ympäristökeskuksen kanssa.

Hiilineutraali teollisuus -avainalue on saanut työnsä päätökseen. Yrityksiä hiilineutraaluispolulle auttava työkalupakki täydentyi hiilikädenjälki-käsitettä selittävällä [videolla](#) sekä [selvityksellä](#) kaksisuuntaisesta kaukolämpömarkkinasta ja

Viestintä / Veera Heinonen

5.10.2016

Julkinen

[kartoituksella](#) joustavaan tilankäyttöbisnekseen sopivista liiketoimintamalleista. FIBS ry on rakentanut työmme pohjalta valmennusohjelman hiilineutraaliutta tavoitteleville yrityksille. Työtä yritysten hiilineutraaliuden eteen jatkavat myös *Pääkaupunkiseudun Smart & Clean* -säätiö ja *Climate Leadership Council*, joiden perustaminen on ollut avainalueen keskeisiä saavutuksia.

Koska ilmastonmuutosta ei ratkaista vain tekniikalla, on edessä niin iso yhteiskunnallinen murros, että jokaisen alan ja asiantuntijan on ymmärrettävä syy- ja seuraussuhteet. Ratkaisuna tähän osaamistarpeeseen Sitra julkaisi syyskuussa yhdessä korkeakoulujen opettajien, asiantuntijoiden ja opiskelijoiden kanssa rakennetun, kaikille avoimen kurssikokonaisuuden [Ilmasto.nyt](#) ilmastonmuutoksen perusteista.

Elokuussa käynnistynyt uusi avainalueemme *Resurssiviisas kansalainen* edistää kestäväen kuluttamisen kysynnän ja tarjonnan kehittymistä. Puhtaat ja älykkäät ratkaisut tarjoavat valtavat liiketoimintamahdollisuudet, mutta markkinoiden syntyminen on systeeminen haaste. Tätä haastetta pyrimme nyt ratkomaan kuluttajien näkökulmasta. Elokuun lopussa julkistamamme [tarkastelu](#) osoittaa, että esimerkiksi energiasektorilla kuluttajat voivat omilla toimillaan vastata noin kolmanneksesta Suomen päästövähennystarpeesta.

2.2 Uudistumiskyky

Sitran *Uudistumiskyky*-teema vahvistaa erilaisten toimijoiden uudistumiskykyä siten, että suomalaiset ihmiset ovat muutoksen tärkein voimavara. Kyky muuttaa omaa toimintaa on nopeasti muuttuvassa maailmassa niin yksilön, yhteisön kuin koko kansakunnan elinehto. Työtä tehdään tällä hetkellä kolmella avainalueella, jotka ovat *Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus*, *Hyvinvoinnin palveluoperaattori* sekä kesäkuussa aloittanut uusi *Valintakokeilut sote-palveluissa* -avainalue. Syyskuussa aloitettiin esivalmistelu uuden avainalueen *Julkishallinnon uusi ohjausjärjestelmä* -käynnistämiseksi.

Valintakokeilut sote-palveluissa -avainalueen ensimmäisenä tavoitteena on ollut edistää päätöstä siitä, että laajennettua valinnanvapautta kokeillaan Suomessa vuosina 2017–2018. Avainalue teki tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa ja kesäkuussa STM julkaisikin *Palveluseteli-kokeilun* periaatteet ja haku ehdot kunnille valtionavustusta koskien. Tähän kokeiluun suunnataan vajaat 10 miljoonaa euroa valtionavustuksina ja se toteutetaan 3-5 kunnassa, kuntayhtymässä tai kaupungissa. Haku aika päättyi elokuussa ja kokeiluun ilmoittautui 12 hakijaa. Valinnat tehdään lokakuussa.

Avainalueen työn painopiste on ollut valinnanvapauskokeilun (ns. *Palveluseteli-kokeilu*) tuotteen sisällön sekä hinnoittelu- ja kannustinmekanismien määrittelyssä. Toisena tärkeänä tavoitteena on ollut edistää toiminta- ja ajattelutavan muutosta kohti vaikuttavampia ja asiakaslähtöisempiä palveluita. Avainalue järjestikin useita työpajoja ja kaikille avoimia keskustelutilaisuuksia aiheesta. Painopiste oli kuntayhteistyössä, jotta ymmärrys valinnanvapauden periaatteista olisi mahdollisimman kirkas ja

kunnat sekä palveluntuottajat olisivat riittävästi valmistautuneita käytännön kysymyksiin, jotka valinnanvapauskokeilu niille tuottaa.

Sitra ja valmistelussa aktiivisesti mukana olleet kuntatoimijat (Jyväskylä, Hämeenlinna, Tampere ja Ylä-Savo) julkaisivat kesäkuun lopussa yhteisen ehdotuksen kokeilun periaatteista ja ehdoista yleisen keskustelun pohjaksi <http://www.sitra.fi/julkaisu/2016/laajennettu-valinnanvapaus-keskustelupaperi>, joka on vapaasti kaikkien käytettävissä. Paperia päivitetään syksyn aikana mm. yleisellä kannustin- ja kapitaatiolaskentamallilla, ja tarkennettu versio julkaistaan lokakuun lopussa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus -avainalueella tehty työ ylitti tarkastelujaksolla kaikki odotukset. Kesäkuussa sosiaali- ja terveysministeriö päätti, että Sitran palvelupaketit tulevat olemaan koko sosiaali- ja terveydenhuollon ohjaus- ja raportointivälineenä kansallisesti vuodesta 2019 alkaen.

Palvelupakettien nimellä kulkeneen mallin myötä sote-järjestelmää voidaan ohjata ja raportoida yhteismitallisesti. Sitra aloitti työn 2014 ja keväästä 2015 lähtien sitä on tehty yhdessä STM:n kanssa. Palvelupaketit ovat sosiaali- ja terveydenhuollon raportoinnin ja ohjauksen työväline ja niiden myötä sote-palveluihin pystytään saamaan sekä laadun että kustannusten osalta kansallinen läpinäkyvyys ja vertailtavuus.

Palvelupakettien toimivuutta ja yhteismitallisuutta kokeiltiin laajoilla piloteilla 2015. Pilotteja oli kaiken kaikkiaan 51 kunnan alueella (Eksote Etelä-Karjalassa, Pohjois-Savo (Kuopion kaupunki, Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä ja Kysteri), Joensuun alueella Siun Soten kuntayhtymässä, Tampereen ja Porvoon kaupungeissa, Varsinais-Suomi (VSSH, Raisio, Rusko, Akseli-kuntayhtymä) ja Kainuun sote). Pilottien tulokset julkaistiin Finlandia-talolla kesäkuussa 2016. Työ jatkuu nyt palvelupakettien testausvaiheeseen, jossa pilottien noin miljoonan ihmisen väestöpohjaa tullaan laajentamaan huomattavasti. Vuoden 2018 alusta jo koko maan sotetiedot "koe-raportoidaan" palvelupaketeilla. Työn puheenjohtajuus siirtyy ministeriöön 2017 alusta. Kehittämisen ja sisältötyön vastuu säilyy Sitralla vielä 2017.

Palvelupakettityön lisäksi avainalueella jatkettiin *Monikanavarahoituksen kohdentuminen Kainuussa ja Keski-Suomessa* -tutkimusta, jonka tulokset julkaistiin syyskuussa 2016. Lisäksi merkittävää huomiota ja arvoa on ollut avainalueella tehdyllä yhteistyöllä Oulun Yliopiston maantieteen laitoksen kanssa. Yhteistyössä on selvitetty karttojen avulla sosiaali- ja terveystieteiden maantieteellistä saavutettavuutta, ottaen arvioissa huomioon myös digitalisaation ja logistiikan kehittymisen. Tämä työ jatkuu vielä vuoteen 2017.

Hyvinvoinnin palveluoperaattori -avainalueella esituotantohankkeet ovat käynnistyneet. Niiden avulla rakennetaan palveluoperaattorin ekosysteemiä ja

luodaan konkreettisia osia tulevaan palveluoperaattoriin. HUS:n hankkeessa toteutetaan avoimen lähdekoodin tietoaalratkaisu. Tavoitteena on tuoda ja tallettaa kliinistä ja hallinnollista raakatietoa erittäin suuria määriä tietoaalraaseen tutkijoiden ja tietojärjestelmien käyttöön sekä tuottaa tästä raakadatasta metadataa. Alusta tarjoaa tutkijoille ja kehittämisorganisaatioille tietoa tieteelliseen tutkimukseen, hoitoprosessin ohjaukseen, kehitystyöhön ja laadunvalvontaan.

Vastaavasti Kansallisarkiston hankkeessa luodaan kansallinen yhden luukun lupa-, informaatio- ja tukipalvelu tiedon hyödyntäjille. THL:n vetämässä metadatan hankkeessa kehitetään digitaalisten tietoaalraestojen kuvausmalli ja toteutetaan sitä tukeva tietojärjestelmä. Tällä helpotetaan olemassa olevien aineistojen löytämistä ja hyödyntämisen suunnittelua. Hankkeessa koottava metadatan eli kuvailutiedot ja hakutermit nopeuttavat tutkijoiden ja kehittäjien työtä. THL:n hankkeessa hyödynnetään HUS:n hankkeessa tuotettavaa metadatan. Loput neljä hanketta käynnistyvät syksyn aikana. (linkki esituotantohankkeisiin: <http://www.sitra.fi/hankkeet/isaacus-esituotantohankkeet>)

Aktiivinen kansalainen – kaiken ikäisenä -avainalueella kehitettyä palvelutorikonseptia laajennettiin Turun kaupungin hankkeena digitaaliseksi. Perinteiset palvelutorit Tampereella, Turussa, Raumalla ja Porissa kokoavat ikäihmisten palvelut ja neuvonnan yhteen paikkaan, jonne ikäihmisten ja heidän omaistensa on helppo tulla asioimaan. Turun kaupunki täydensi perinteistä palvelutoria ja kokosi arkea helpottavat palvelut yhdelle verkkosivustolle www.munpalvelut.fi, jossa niitä on helppo vertailla ja tilata. Loppusyksystä digitaalisen palvelutorin ottaa käyttöön Pääjät-Hämeen liitto koko maakunnan alueella. Turun pilotissa tuotettiin lyhyt käyttöönotto-opas kunnille. (<http://www.slideshare.net/SitraHyvinvointi/munpalvelutfi-digitaalinen-palvelutori>)

2.3 Uusi työelämä ja kestävä talous

Sitran uusin, vuoden 2014 alussa käynnistynyt teema edistää työelämän uudistumista ja kestävää taloutta. Teeman työ on tällä hetkellä organisoitu kahteen avainalueeseen, jotka ovat *Työelämän taitekohdat* ja *Vaikuttavuusinvestoiminen*. Työelämän ja työn markkinoiden kehittäminen on välttämätöntä, sillä sitä kautta voidaan lisätä taloudellista ja sosiaalista hyvinvointia ja korjata julkisen talouden tilaa. Vastaavasti yksityisen ja julkisen sektorin tavoitteelliselle yhteistyölle sekä hyvinvoinnin uusille rahoitusmalleille on Suomessa suuri tilaus.

Työelämässä tapahtuvat muutokset vaikuttavat laajalti suomalaiseen yhteiskuntaan – niin sosiaaliseen hyvinvointiin kuin julkisen talouden rahoitus pohjaan. Näin ollen työelämän pidemmän ajan tulevaisuuskuville on sekä tarvetta että kysyntää. *Uusi työelämä ja kestävä talous* -teema on laittanut liikkeelle *Työ 2040* -skenaariotyön, jossa selvitetään, miltä työelämän muutos voisi näyttää reilun parinkymmenen vuoden aikajänteellä. Vaihtoehtoisten

Viestintä / Veera Heinonen

5.10.2016

Julkinen

kehityspolkujen lisäksi hahmotetaan toimenpiteitä, joiden avulla muutokseen on mahdollista varautua. Kumppaneina hankkeessamme ovat Demos Helsinki, Ammattiliitto Pro, Tieto, Varma ja Verohallinto. Skenaariotyö valmistuu ensi vuoden tammikuussa.

Työelämän taitekohdat -avainalue ideoi ja kokeilee toimintamalleja, jotka auttavat työtä ja työntekijöitä löytämään toisensa nykyistä tehokkaammin. Lisäksi se herättelee suomalaisia kehittämään uuden työn markkinoilla ja uudessa työelämässä tarvittavia valmiuksia.

Yritysläheinen työllistämismalli on Sitran kokeilu, jota on testattu Tampereen seudulla, Turussa ja pääkaupunkiseudulla viime syksystä lähtien. Ideana on edistää työn ja työnhakijoiden kohtaamista yrityslähtöisesti. Vastaanotto on ollut yrityksissä hyvä ja mukaan kokeiluun on lähtenyt erikokoisia yrityksiä lähes 200 eri toimialalta kolmessa eri verkostossa ja alueella. Kokeilu laajenee tänä syksynä neljälle uudelle paikkakunnalle. Keskeisiä kumppaneita ovat kuntien työllisyyspalvelut, TE-hallinto sekä yksityiset työnvälitysyrietykset.

Työelämän taitekohdat -avainalueen työn yhtenä kohderyhmänä ovat pitkän asiantuntijauran tehneet työnhakijat. Tavoitteena on edistää heidän työllistymistään auttamalla heitä tunnistamaan ja myymään osaamistaan. Yhteistyössä *Kasvu Open* -sparrauskilpailun kanssa toteutettava Sitran *Kasvun Osaajat* -ohjelma on kokeilu kehittää näitä valmiuksia. Ohjelmaan haettiin keväällä eri alojen asiantuntijoita ja ilmoittautuneiden 175 hakijan joukosta valittiin 80. He ovat päässeet kesän ja syksyn mittaan tutustumaan kasvuhakuisiin pk-yrityksiin ja toimineet niiden sparraajina tai parhaimmassa tapauksessa työllistyneet niihin. Ensi keväänä valmistuu selvitys siitä, miten *Kasvun Osaajat* -ohjelma on vaikuttanut mukana olleiden asiantuntijoiden työuriin.

Teeman toinen avainalue eli [Vaikuttavuusinvestoiminen](#) rakentaa kyseiselle uudelle toiminta- ja rahoitusmallille käytänteitä Suomeen. Vaikuttavuusinvestoiminen mahdollistaa yksityisen pääoman kanavoimisen hankkeisiin, joilla edistetään yhteistä hyvää tavoitteellisesti ja tuottoisasti.

Kaksi vuotta sitten lähes puhtaalta pöydältä aloitettu ekosysteemin rakennustyö on edennyt hyvään vaiheeseen, ja useita hankkeita on lähdössä liikkeelle tänä syksynä. Nämä hankkeet toteutetaan tulosperusteisella rahoitussopimuksella eli *Social Impact Bondilla* (SIB), joka on vaikuttavuusinvestoimisen yksi muoto. Siinä sijoittaja kantaa hankkeen taloudellisen riskin ja asiakkaana oleva julkisen sektorin organisaatio maksaa vain tuloksista.

Viime vuoden lopulla julkistettu Suomen ja Pohjoismaiden ensimmäinen [SIB-hanke edistää työhyvinvointia julkisella sektorilla](#). Toinen, tänä syksynä käynnistyvä [SIB edistää maahanmuuttajien nopeaa työllistymistä ja kotoutumista](#). Siinä tilaajana on työ- ja elinkeinoministeriö. Yksityisellä pääomalla rahoitettavan hankkeen tavoitteena on kouluttaa ja työllistää vähintään 3500 maahanmuuttajaa seuraavien kolmen vuoden aikana. Maahanmuuttajille tarjotaan koulutusta, joka tukee heidän työllistymistään. Koulutus jatkuu työn ohessa työpaikalla ja sisältää sekä kielen, kulttuurin että ammatillisten valmiuksien opiskelua. Tulostittareina

hankkeessa ovat työmarkkinatuen väheneminen ja ansiotuloverotulojen kertyminen koulutukseen osallistuneiden piirissä. Vertailuryhmänä on samansuuruinen maahanmuuttajien joukko, joka ei saa tätä koulusta.

Lisäksi suunnitteilla on kolme SIB-teemarahastoa, joiden yhteiskunnalliset tavoitteet liittyvät 1) lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin 2) vaikeasti työllistyvien työllistämiseen ja 3) ikäihmisten itsellisen asumisen tukemiseen. Noin 20 kuntaa on ilmaissut kiinnostuksensa näiden teemojen alle sijoittuviin SIB-hankkeisiin. Sitra on luvannut auttaa ja neuvoa kuntia SIBien rakennustyössä, muun muassa taloudellisessa ja toiminnallisessa mallinnuksessa. Lapset, nuoret ja lapsiperheet -rahaston hankehallinnoija kilpailutettiin kesällä, ja rahaston on määrä aloittaa toimintansa ensi vuoden alkupuolella.

Helsingissä syyskuussa järjestetyillä Kuntamarkkinoilla Sitra julkisti [Vaikuttavuuden hankinta](#) -oppaan, joka auttaa julkista sektoria ostamaan tuloksia suoritteiden sijasta. Käsikirjan kirjoittanut Hanselin kilpailuttamiskonsultti **Jussi Pyykkönen** uskoo, että ainakin joka toinen julkinen hankinta voitaisiin tehdä tulosperusteisilla malleilla nykyistä vaikuttavammin. Tähän työkaluja tarjoaa muun muassa vaikuttavuusinvestoiminen. Jos edes osa kuntien ja valtion yhteensä 35 miljardin euron vuotuisista hankinnoista tehtäisiin tulosperusteisesti, Suomen talouteen olisi saatavissa lisää tehoja ja uutta vauhtia.

Järjestyksessä kolmas [Sitran Vaikuttavuuskiihdyttämö](#) alkoi lokakuussa. Siihen valittiin kymmenen yhteiskunnallista vaikuttavuutta tavoittelevaa palveluntuottajaa yhteensä 49 hakijan joukosta. Mukana on yrityksiä, liiketoimintaa harjoittavia järjestöjä ja yksi säätiö. *Vaikuttavuuskiihdyttämö* on kahdeksan viikon koulutus- ja mentorointiohjelma, joka sparraa osallistujia niiden toiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden todentamisessa ja viestimisessä sekä investointivalmiuksien kehittämisessä. Suunnitteilla on myös erillinen *Vaikuttavuuskiihdyttämö*-pilotti, joka räätälöidään järjestöjen tarpeeseen.

2.4 Strategia ja ennakointi

Sitra on syksystä 2015 lähtien ollut mukana Kelan johtamassa, eri tutkimuslaitoksien tutkijoista koostuvassa ryhmässä, jonka tavoitteena on selvittää, miten perustulokeilu kannattaa toteuttaa. Hanke toteutetaan osana valtioneuvoston vuoden 2015 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa. Sitra on mukana tarjoamalla konsortiolle omaa osaamistaan yhteiskunnallisten muutostrendien ennakoinnissa sekä verkosto- ja viestinnällisissä palveluissa. Osana selvitystyötä Sitra järjesti maaliskuussa Suomen ensimmäisen *Perustulohackin* eli perustuloaiheisen kehittäjä tapahtuman, jossa haettiin ideoita tukemaan selvitystyötä.

Sussexin yliopiston innovaatiotaloustieteen professori **Mariana Mazzucato** puhui täydelle luentosalille Sitran, Kalevi Sorsa -säätiön ja Tekesin järjestämässä innovaatio- ja elinkeinopolitiikkaa käsittelevässä tilaisuudessa kesäkuussa. Mazzucato on uudenlaisen elinkeino- ja innovaatiopolitiikan johtavia tutkijoita maailmassa. Vierailu herätti kiitettävästi keskustelua ja kiinnostusta sekä sosiaalisessa- että perinteisessä mediassa.

Sitra aloitti viime vuonna tutkimusprojektin, joka analysoi kestävästä hyvinvoinnista ja koulutuksen suhdetta. Kansainvälinen *Education for a Changing World* -tutkimusprojekti pyrkii selvittämään, miten oppilaitokset, koulut ja yhteisöt voivat rakentaa uutta kestävästä hyvinvoinnista yhteiskuntaa. Tutkimushanke kerää oivalluksia useilta eri sektoreilta ja vauhdittaa keskustelua koulutuksen ja kestävästä hyvinvoinnista suhteesta muuttuneessa maailmassa. Tutkimushanke on syksyn aikana edennyt kirjoittajaryhmän yhteistyön merkeissä.

Kansallisen ennakoitiverkoston (KEV) työskentelyn aktivointi on jatkunut. Keväällä 2015 uudistettu KEV kokoaa yhteen ennakoitiprosesseja ja tuottaa ajan hermolta näkemyksiä ja tuloksia päätöksentekijöiden käyttöön. Verkoston koordinoima, korkean tason *Finnsight-ennakoitifoorum*i, kokosi jälleen syyskuussa yhteen päättäjiä, virkamiehiä ja ennakoinnin asiantuntijoita tuottamaan syötettä tulevaisuusselontekoa varten, joka tällä kertaa käsittelee tulevaisuuden osaamista ja koulutusta.

Julkaisimme lokakuussa tutkija **Simo Kyllösen** selvityksen *Eettinen kartta Suomelle*, joka tarkastelee kestävyttä sekä koko ihmiskuntaa että yksittäisen yhteiskunnan ylisukupolvista hyvinvoinnin turvaamista koskevana tavoitteena. Katsaus tarjoaa kartan aiheeseen liittyvistä, eettisesti tärkeistä ja soveltamiskelpoisista käsitteistä ja teorioista, joiden avulla jatkotyöskentelyä Suomen tilanteesta ja tavoitteista voidaan jäsentää.

Sitra ja Demos Helsinki ovat käynnistäneet kumppanuuden, joka tähtää laajenevaan keskusteluun suomalaisen yhteiskunnan visiosta. Sitra on rakentanut visiota kestävästä hyvinvoinnista vuodesta 2010 saakka. Vuosina 2013 ja 2014 julkaistuissa raporteissa on kuvailtu kestävästä hyvinvoinnista periaatteita ja keinoja, joilla suomalainen yhteiskunta voisi siirtyä kestävästä hyvinvointiin. Nyt käynnistetty visiotyö on luonteeltaan dialoginen. Dialogia käydään paitsi kahden tulevaisuustalon, Sitran ja Demos Helsingin, myös kansallisten ja kansainvälisten sidosryhmien välillä.

Sitran fasilitoima *Kestävä kehityksen asiantuntijapaneeli* on jatkanut pääministerin johtaman *Kestävä kehityksen toimikunnan* työn tukemista ja haastamista. Lokakuussa julkaistiin selvitys, joka kartoitti erilaisia tapoja organisoida tieteellistä tukea kestävästä kehityksen politiikalle. Paneeli myös esitteli toimikunnalle oman näkemyksensä siitä, mitä *Agenda2030* kansallisessa toimeenpanossa pitäisi painottaa ja huomioida.

2.5 Yhteiskunnallinen koulutus

Sitran yhteiskunnallinen koulutustoiminta kokoaa päättäjiä ja muutoksentekejiä kehittämään huomisen menestyvää Suomea yhdessä.

Kiitetty *Kestävä talouspolitiikan johtamiskoulutus* yhdistää arjen hyvinvoinnin, talouden realiteetit ja maapallon rajojen tuomat reunaehdot pitkäjänteiseen päätöksentekoon, tämän päivän kehittämiseen sekä monimutkaisen maailman vaatimaan uuteen johtajuuteen. Kursseja pidetään kaksi vuodessa, ja kukin kurssi

kokoaa yhteen kolmisenkymmentä päättäjää ja muutosagenttia yhteiskunnan eri sektoreilta pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan valtvoja ja kipukohtia. Agendalla on kestävä talouden ja monien tärkeiden yhteiskunnallisten kysymysten lisäksi se, millä muutos saadaan aikaan. Koulutuksen suuri vahvuus on sen monipuolinen osallistujajoukko.

Ratkaisu 100 -haastekilpailu on Sitralle uusi innovaatiotyökalu, ja osa Suomen itsenäisyyden satavuotisjuhlavuoden ja Sitran 50-vuotisjuhlavuoden ohjelmaa vuonna 2017. *Ratkaisu 100* etenee kolmessa vaiheessa: keväällä ja kesällä 2016 kysyimme suomalaisilta, mikä on koko Suomea koskettava yhteiskunnallinen haaste. Eri taustoista ponnistavat ratkaisijat kokoavat tiimejä ratkaisemaan valittu haaste ja ilmoittautuvat kisaan syksyllä 2016. Juhlavuonna 2017 tiimit kisaavat siitä, kuka kehittää parhaan ratkaisun valittuun haasteeseen. Kilpailun voittajille on varattu miljoona euroa ratkaisun viemiseksi käytäntöön.

Kilpailu julkaistiin 19.2. avoimella haasteideoiden haulla. 19.2.–15.4. avoimena olleen ideahaun tuloksena saimme yli tuhat haaste-ehdotusta kilpailussa ratkaistavaksi haasteeksi, joista riippumaton haasteraati muotoili kevään aikana neljä haastetta syksyn 2016 yleisöäänestykseen. Neljä vaihtoehtoa liittyivät lähienergiantuotantoon, osaamisen parempaan hyödyntämiseen, hoiva-alaan sekä työelämään. Syyskuussa järjestetty yleisöäänestys oli menestyksellinen. Valittu haaste julkaistaan 27.10.2016 ja samalla käynnistyy avoin ratkaisijahaku.

Sitra on arvostettu yhteiskunnallisten prosessien fasilitaattori, ja siinä roolissa mukana myös opetus- ja kulttuuriministeriön museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoitusjärjestelmän uudistamiseen tähtäävässä hankkeessa. Sitra fasilitoi ministeriön omistaman hankkeen ensimmäistä vaihetta.

Yhteiskunnallisen koulutuksen yksikkö myös koordinoi Sitran 50-vuotisjuhlavuoden kokonaisuutta. Jo marraskuussa 2015 tehdyn linjauksen mukaisesti Sitra juhlii 50-vuotista taivaltaan vuonna 2017 työn ja yhteistyön merkeissä rakentaakseen huomisen menestyvää Suomea. Työmme painotus on juhlavuonnakin siis meneillään olevassa vaikuttavuustyössä, vaikka muutamia juhlavuoden erityispanostuksiakin tehdään. Näistä suurimmat ovat *Ratkaisu 100* -haastekilpailu, Heurekan kanssa yhdessä toteutettava *7 sisarusta tulevaisuudesta* -näyttely ja sitä rakentava kiertue, sekä monikanavainen juhlaulkaisu, joka kertoo Sitran tarinaa suomalaisena tulevaisuustalona.

2.6 Pääomasijoitukset

Sitra teki kesäkuussa 2,5 miljoonan euron sijoitussitoumuksen pääomasijoitusyhtiö Bocapin hallinnoimaan PK Arvonkasvattajat II – pääomasijoitusrahastoon. Rahaston muita sijoittajia ovat mm. Etera, Veritas, OP Vakuutus ja OP Eläkesäätiö, Nordea Life, MELA sekä Merimieseläkekassa. Rahaston koko on tällä hetkellä noin 35 miljoonaa euroa.

Rahasto tekee sijoituksia yrittäjävetoisiin, voimakkaasti kasvaviin ja kannattaviin suomalaisiin listaamattomiin pk-yrityksiin, joiden liikevaihto on noin 4 – 40 miljoonaa euroa.

Viestintä / Veera Heinonen

5.10.2016

Julkinen

Sitran salkkuyritykset ovat kesän ja alkusyksyn aikana keränneet merkittäviä rahoituskierroksia sekä uusilta että nykyisiltä sijoittajilta. Rahoituksen myötä yritykset pystyvät toteuttamaan omia liiketoimintasuunnitelmiaan. Aivohalvausten kuntoutusteknologiaan keskittyvä Nexstim Oyj kertoi elokuussa 12 miljoonan euron rahoituskierroksesta, johon osallistuvat Bracknor Investments ja Sitra. Rokoteteknologiaa kehittävä FIT Biotech Oy puolestaan julkisti syyskuussa 12,5 miljoonan rahoituskierroksen, jossa osallistujina ovat myös Bracknor Investments ja Sitra. Aurinkolämpöjärjestelmiä kehittävä ja toimittava Savo-Solar Oyj keräsi syyskuussa osakeanneilla yhteensä noin 6 miljoonaa euroa sekä suomalaisilta että ruotsalaisilta sijoittajilta.